

WILLIAM GOOLD

door D. VERSTRAETE

William GOOLD was een handelaar en reder herkomstig van Cork in Ierland. Hij was actief te Oostende en te Brugge, op het einde van de 17de eeuw en in het begin van de 18de eeuw (1). Er verbleven toen nog andere Ieren in die steden : zo worden in 1678 Ignatius en John GOOLD vermeld en begin 18de eeuw zorgt Edmond GOOLD, een neef, in Ierland voor de zaken van William (2).

Het zal wel rond 1681 geweest zijn dat William zich te Oostende vestigde. Hij was toen reeds een voorname handelaar in huiden en boter, wellicht in zijn geboortestad Cork, met een krediet van meer dan twintig duizend gulden en een debiet van meer dan vijftig duizend gulden. Hij betrok huiden van Rouen, verkocht ze aan Engelse handelaars en stuurde er zelfs naar Parijs. De boter kwam van Belfast en van Limerick. Hij had ook 65 balen peper ingevoerd die hij ook grotendeels uit Cork naar Parijs deed vervoeren. Daaraan had hij echter meer verlies dan winst en hij zal dat artikel dan ook niet meer verkopen.

Op 7 juli 1681 is William GOOLD te Oostende gevestigd en hij begint daar zaken te doen. Hij huwde met Anges, de dochter van Rogier BAUWENS, ook een handelaar te Oostende en verwant met Carlo en Paulo BAUWENS. Zo komt hij in betrekking met nog andere handelaars of reders zoals Christiaan en Johannes BACHUSIUS, Thomas en James HAMILTON, Pieter WOELAERT, Robert MUTLOW en nog anderen die te Oostende of te Brugge een rol speelden in die tijd. Hij stond reeds van vroeger op goede voet met een ganse reeks Engelse handelaars en reders zoals Edward en Richard HOARE te Londen, Daniël ARTHUS, Roger HEREFORT en John Fils GERALD ook te Londen, James GALLWAY en Edmond GOOLD te Cork of te Dublin, John MULLIDY te Dublin, Richard DASHWOOD te Kinsale, Nicolaas LINCOLN te Duinkerke, Andrew WISE te Rouen en Henry BRAYBROOK te Gent.

In oktober 1683 liep "The Red Bricke" de haven van Oostende binnen met 202 vaten boter. Dat vertegenwoordigde een gewicht van 41.883 pond of 207 pond per vat. In ons gewicht zou zo een vat boter een kleine honderd kilo gewogen hebben. Het schip kwam van Castlehaven bij Cork. Het was besteld door Thomas HAMILTON en geladen onder toezicht van Richard DASHWOOD maar William GOOLD had daar ook zijn deel in. Pieter WOELAERT kocht de ganse lading te Oostende. Hij betaalde 13 gulden per vat. Ondertussen laadde Paulus BAUWENS tien zakken hoppe en 3.000 gulden op het schip "The Mary" dat Vlissingen als thuishaven had. Dat schip werd naar Cork gestuurd waar de koopman Francis ROGERS met dat geld ossenhuiden zou kopen. Dit gebeurde voor de helft op rekening van William GOOLD en de helft op rekening van Paulus BAUWENS. De huiden, 210 stuk, kwamen op 28 december 1683 te Oostende aan met "The George and Esther", een schip dat Northern als thuishaven had en dat onder bevel stond van kapitein Robert FOLLETT. Het had terzelvertijd 280 kisten boter aan boord en dat was allemaal geladen te Kinsale onder het toezicht van Richard DASHWOOD. Zo een huid kostte 19 schellingen en de boter kostte 20 schellingen per honderd pond. Dat werd allemaal betaald door William GOOLD en door Thomas HAMILTON die het aandeel van Paulus BAUWENS had overgenomen.

HAMILTON had reeds enkele dagen vroeger door Richard DASHWOOD "The Gray Hound" doen bevrachten met 219 vaten boter en 93 huiden.

"The Grey Hound" was afkomstig van Watchett aan het kanaal van Bristol maar de bevrachting gebeurde te Baltimore. Robert DASHWOOD, broer van Richard, was de kapitein van het schip. De lading werd ook grotendeels door William GOOLD gekocht. Hij had zich dan wel een beetje te ver gewaagd want hij moest een groot deel van zijn boter en huiden eerst verkopen vooraleer hij de rekening kon betalen. Hij doet het dan ook kalmer aan in de jaren 1684, 85 en 86. Hij voerde trouwens een proces tegen Robert MUTLOW in verband met een wissel van 5.000 gulden. MUTLOW mocht daarmee huiden kopen in Zeeland maar hij had weinig succes en het geld verdween in andere betalingen.

In mei 1686 ondernam William GOOLD een reis naar Nederland. Zijn vrouw vergezelde hem. De 16de van die maand schrijft hij een brief naar Paulo BAUWENS, postmeester te Oostende. Hij laat weten dat hij te Rotterdam aangekomen is na een verblijf in Middelburg. De reis was niet goed verlopen, er was veel tegenwind en zijn vrouw was zeer ziek. Hij vraagt aan zijn schoonbroer (Paulo BAUWENS was de broer van zijn vrouw) te zorgen dat zijn moeder en zuster goed zorg dragen voor zijn twee kinderen (Thomas en Belleken).

Ierse kapiteins vertellen hem dat verschillende Ierse schepen in de haven van Rotterdam lagen maar dat er weinig vraag was naar Ierse goederen. Men krijgt slechts 10 gulden per 100 pond boter. Op 26 mei 1686 schrijft Paulus BAUWENS ook een brief naar GOOLD die nu met zijn echtgenote logeert ten huize van Francis ROOTH te Rotterdam. Het gaat over zaken in Ierland. De dochter van GOOLD schrijft op die brief dat zij en haar broeder gezond zijn en dat zij hun ouders verwachten. Er volgt dan nog een brief van GOOLD uit Rotterdam waarin hij handelt over tegenslag van jonge mensen te Duinkerke. De handelaar Nicolaas LINCOLN is daar in grote schulden geraakt en hij werd gevangen genomen. GOOLD raadt BAUWENS af van zich in die aangelegenheid te moeien. De 29e mei is hij op terugreis te Antwerpen en hij zal kort nadien wel te Oostende aangekomen zijn. Alles gebeurde per schip en er werd heel wat ingeladen. Mevrouw GOOLD kocht veel zaken in Rotterdam : specerijen, suiker, zoetekoeken, satijn, kousen, een overtrek voor de hoed van haar man, katoen, muiltjes en schoentjes voor de kinderen, een muts voor Thomas, een kussen, een cornette voor haar zelf, twee braadpannen, weegschaal en gewichten, een fontein (dat wil zeggen een lavabo), een lamp, specerijdoos, drie kinderhoedjes, twee poppen, borstels, kammen, borden, een geldbeurs, schaaltes, kommetjes en nog ander gerief. Voor "moeder abdis" kocht zij te Antwerpen twee honderd stopnaalden, zes pakken paletten, papieren beeldekens en 50 parrementen. Wie die "moeder abdis" is, wordt niet gezegd.

Eenmaal terug in Oostende herbegint GOOLD zijn boterhandel. Soms komt er ook wat vlees, wat zalm of andere vis. Dat werd allemaal gestokkeerd in het magazijn van Jacobus van GINDERTAELE. Van augustus 1687 tot december 1689 werden daar 5.534 vaten boter opgeslagen. Die vaten hadden verschillende gewichten maar als wij aannemen dat zij door elkaar vijftig kilogram wogen dan mogen wij besluiten dat in die drie jaar meer dan 275.000 kgr boter te Oostende ingevoerd werd !

De schepen die deze boter brachten worden niet genoemd, alleen de kapiteins. Het zou te lang duren om hun namen hier af te schrijven. In totaal zijn dat 29 namen, dus evenveel schepen, maar drie ervan zijn binnenlanders. Het zal wel zo geweest zijn dat het grootste deel van de boter uit Ierland kwam maar GOOLD betrok dus ook boter uit het binnenland. Hij deed wel goede zaken en hij

had een goede naam. Op bevel van JACOBUS II wordt hij, op 22 februari 1687, door het Hof van de Exchequer als commissaris aangesteld in een ruzie over niet betaalde wissels. Hij had dus ook in Engeland een goede naam. GOOLD blijkt dan een tijd in Engeland vertoefd te hebben. Maar in 1689 is hij terug te Oostende. Op 2 februari 1689 reist hij naar Duinkerke om een accoord te maken met Peter DATON, kapitein op de "St-Nicolas" met Ross als thuishaven. DATON zou naar Nantes of naar Bordeaux varen om wijn en van daar naar Londen. GOOLD gaf hem 113 pond groten mee, hij betaalde de bevoorrading en ook de verzekering. Einde augustus van dat jaar helpt hij Joannes BACHUSIUS in het uitrusten van het Engels pinkschip "The Friends Rescue" met Stephen SAMSON als schipper. Dit schip moest koopwaar in Ierland afhalen maar het werd waarschijnlijk gekaapt want er wordt niet meer over geschreven. Ook de "Sinte-Barbara" met Karel PEETERS als schipper onderging dit lot. James GALLWAY had nochtans vanuit Cork naar GOOLD geschreven, op 8 juni 1690, over de lading die bestond uit 31 pakken gekamde wol en 22 vaatjes boter. Ook huiden waren ingescheept. GOOLD had de "Sinte-Barbara" in april naar Cork gestuurd met hoppe en stoffen. Nu dat het schip door de Fransen gekaapt was, weigerde GOOLD zijn aandeel in de lading te erkennen. Dat zou een vierde van de waarde geweest zijn. Die lading werd door de kapers in beslag genomen maar zij lieten het schip terugkeren naar Cork.

James GALLWAY had dan alle onkosten voor zijn rekening. Hij stelde voor de "Sinte-Barbara" met een lading tabak naar Oostende te sturen maar GOOLD moest daarvoor 500 gulden betalen. Of GOOLD dat aangenomen heeft, is mij niet bekend. Hij zal in een onaangenaam proces verwickeld geweest zijn want het duurt tot 1692 vóór-aleer wij nog iets over hem horen. GOOLD bestelt dan stoffen te Rijsel, lijnwaad, garen, picottes (mij onbekend) en die worden dan door wagens over Menen naar Brugge of naar Gent gebracht. Wanneer zij daar aankwamen werden ze op de barge ingescheept voor Oostende.

In oktober 1692 werden die stoffen op de "Markies de Castanago" geladen en dit schip vertrok dan naar Cadiz met Matthijs VAN DEN BERGHE als kapitein. De goederen waren bestemd voor Richard FOARE die te Cadiz verbleef. Zij stonden voor de helft op rekening van Lukas HOARE, voor een vierde op rekening van John Fils GERALD uit Londen en voor een vierde op rekening van GOOLD. De volledige lading kostte 4.816 gulden maar daar zaten dan ook meer dan 6.000 ellen ruw linnen in, meer dan 2.700 ellen gebleekt linnen, een pak kant die te Gent gekocht was en twee honderd piccotés en lampellas (mij dus onbekend). Men moet dan nog de douanerechten rekenen en het vervoer. Ook "De Eendracht", een schip van Vlissingen met Joos DE CLERKE als kapitein, werd zo naar Cadiz gestuurd met een lading lijnwaad, lamprellas, piccotés en barracans. Voor die lading en voor het vervoer werden 4.880 gulden betaald.

In april 1693 was GOOLD schepen te Oostende. Tot dan toe woonde hij in een huis van Marie Catherine VAN NUYS te Oostende (3) maar in dat jaar kocht hij een woning in de Vlamingstraat te Brugge. Dat huis heette "De Meerminne" maar GOOLD noemde het "Het Land van Belofte". Mevrouw deed daar allerlei herstellingswerken uitvoeren door de metselaar GODDIJN en de timmerman VLAMINCK. Zij deed ook 100 sparren kopen die moesten dienst doen als stokken om het lijnwaad op te hangen. Dan bracht zij al haar meubels naar de nieuwe woning en uit een lange lijst blijkt dat het gezin GOOLD goed bemiddeld was. Mevrouw schatte haar inboedel met ondergoed,

linnen en kleren erbij, op 6.000 gulden. Men vraagt zich af waarom GOOLD naar Brugge kwam wonen terwijl hij zijn zaken meestal te Oostende moest afhandelen. Het enige antwoord hiervoor is dat GOOLD Brugge voornamer vond dan Oostende. Daar zetelde de Kamer van Koophandel en daar ook kreeg GOOLD in 1693 een bewijs van goed gedrag door de meester en de officieren van "The Ancient Company des Gens de la Grande Bretagne" verblijvende te Brugge. Brugge zag niet graag de bloei van Oostende en men trachtte zoveel mogelijk schepen binnen te krijgen in de Kom (4). William GOOLD ging daar niet zo diep op in. Hij was een zakenman die alleen zijn voordeel nastreefde. Terwijl hij nu te Brugge woonde deed hij ook zaken met Gentse kooplieden als Laurentius HOYS en Henry BRAYBROOKE. Deze laatste bestelde bij GOOLD, in februari 1693, 500 tot 1.000 vaatjes boter en in april van dat jaar vroeg hij er nog eens 600 tot 1.000. Hij had gehoord dat verschillende schepen verwacht werden uit Ierland. Hij wilde ook twintig tot dertigduizend pond lood kopen. Voor zo'n grote bestelling reisde GOOLD naar Cork waar hij de fluit "De Noordse Bergman" kon charteren, een schip uit Drammen in Noorwegen. Dat schip werd geladen met 2.416 vaatjes boter, met huiden, serge, baai en ander gerief. Voor William GOOLD waren daar 111 vaatjes boter bij en 100 huiden.

Het schip verliet de haven van Cork op 10 oogst 1693 en de 15de van die maand werd het door de Franse kaper Thomas BETT genomen en opgebracht in de Havre de Grace. Nicolaas en Lundert VAN GOUDSTWART, kooplieden te Le Havre en Hieronimus BRUGMAN van Drammen deden veel onkosten om de scheepsgoederen op te eisen. Het vertrok uit Le Havre de 25ste mei en bereikte drie dagen later Oostende. De lading was gered alhoewel 67 vaatjes boter in sequester te Le Havre moesten blijven. Er waren echter veel onkosten te betalen. Het salaris van de bemanning moest betaald worden voor negen maanden en tien dagen te Le Havre en een halve maand te Oostende. Het verblijf van die bemanning in een herberg te Le Havre moest ook betaald worden en er waren drie invloedrijke mensen die zware rekeningen binnenbrachten. In totaal was er voor 2.561 pond groten schade. Die grote som moest dan betaald worden door de mensen die de lading besteld hadden en dat bracht nog eens betwistingen en onkosten mee.

(vervolgt)

VRAAG

De heer Pierre CLAES, fel geboeid door de historiek van de oude SS. Petrus & Pauluskerk zoekt foto's van dit gebouw, zowel interieur als exterieur, die dateren van vóór de brand van 1896.

Adres : Kerkstraat, 44 Oostende.

INDEX 1987

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 100 ₣ te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1987". U kunt uiteraard ook rechtstreeks terecht in de museumshop.

Index 87 verschijnt in de loop van de maand Januari.